

Česká akreditace slaví 10 let

Před 15 lety byl založen Český institut pro akreditaci (ČIA). O pět let později, tedy před 10 lety, se ČIA přeměnil v obecně prospěšnou společnost, čímž se stal v České republice nezávislou akreditační institucí.

Navštívili jsme jubilanta v osobě ředitele Českého institutu pro akreditaci, Ing. Jiřího Růžičku, MBA, a požádali ho o malou retrospektivu uplynulých let:

Můžete nám připomenout, jak česká akreditace začínala?

Chtěli jsme spolu s několika dalšími zasloučenci vytvořit funkční systém, který by stejně jako jinde v západní Evropě pokrýval základní oblasti akreditace. Tehdy nás ani nenapadlo, že by bylo lepší, aby nově budovaný akreditační orgán fungoval mimo státní správu. Tak k 1. lednu 1993 vznikl Český institut pro akreditaci jako příspěvková organizace. Stali jsme se tak vlastně orgánem státní správy vykonávajícím činnosti, které nejsou pro státní správu až tak typické.

Později vám však bylo jasné, že nezávislost akreditační činnosti je ku prospěchu věci...

Ačkoliv v několika evropských zemích model „státní akreditace“ skutečně dosud funguje, my jsme dospěli k poznání, že je nutně původní model změnit. Ze všech diskuzí kolem nového návrhu nakonec vzešla forma, která nejlépe odpovídala těmto představám. Byla to té době ještě nepříliš známá institucionální forma – obecně prospěšná společnost. A to se nám nakonec podařilo prosadit, byť to nebylo jednoduché.

Jak byste zjednodušeně objasnil smysl a účelnost akreditace?

Opravdu stručně řečeno, akreditace je oficiálním potvrzením nezávislosti, objektivní a odborné způsobilosti subjektu pro vykonávání definovaných činností. Akreditace znamená zvýšení důvěry v dodržování potřebné úrovně jakosti poskytovaných služeb. Způsobilost organizace dodávat kvalitní produkty nebo služby může být potvrzena akreditovanou certifikací, a pokud jsou požadovány správné výsledky měření, je potřebné obracet se na akreditované laboratoře, kde je zajištěna důvěryhodnost a správnost výsledků.

A kdybyste měl vysvětlit důležitost akreditace a nutnost jejího systematického fungování?

Akreditaci považují za nástroj k odstraňo-

vání technických překážek obchodu, protože pomáhá prokazovat důvěryhodnost výsledků zkoušení a certifikační nebo inspekční činnosti prováděné v procesu posuzování shody. Díky tomu mohou být u nás pořízené výsledky uznávány v celém světě. A nejde přitom jen o překážky v obchodě, vždyť je-li někdo certifikován jako odborník v dané oblasti, pak jeho způsobilost nebude zpochybňována ani v zemích, které vzájemně uznávají své akreditační a certifikační procesy.

Škoda, že je akreditace dobrovolnou záležitostí. Jak má v praxi spolehlivě fungovat?

Akreditace je sice dobrovolná, jak v obchodní sféře, tak v oblasti regulované právními předpisy, ale každý, kdo se pohybuje ve sféře obchodu, ví, že využívání akreditace obchodu prospívá. Už jen tím, že je možné se ve spletité džungli konkurenčního klání na trhu přeci jen na něco spolehnout.

Jak je tomu v podmínkách regulace právními předpisy?

Tady působí státní instituce, které pověřují organizace k vykonávání činnosti v souladu se zákony a akreditaci k tomu mohou využívat z toho důvodu, že díky ní mají posouzenou odbornou způsobilost subjektů, které svěžené činnosti poskytují, a že rozhodnutí, které tyto subjekty provedou, je pak obhajitelné anebo existuje u něho velká míra pravděpodobnosti, že bylo provedeno kvalifikovaným způsobem. Tento stav se ale významně mění, protože právě v letošním roce bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES), kterým se mimo jiné stanoví požadavky na akreditaci. Akreditace se stává základním nástrojem při prokazování odborné způsobilosti subjektů a jednotlivé členské státy musí od 1. 1. 2010 akreditaci využívat.

Existuje zde nějaké poučení z minulosti?

Ano. Stávalo se, že některé organizace vydaly rozhodnutí, které při soudním sporu pak nebyly schopny obhájit, protože se jim nepodařilo prokázat, že postupovaly v souladu

s právními předpisy, případně s mezinárodními požadavky a pravidly.

Jaké služby ČIA poskytuje a ve kterých oblastech?

Patří sem především akreditace v oblasti zkušebnictví, kde se jedná o laboratoře působící v řadě oborů, zdravotnické laboratoře, kalibrační laboratoře kalibrující měřidla, akreditujeme certifikační orgány certifikující výrobky, systémy managementu a osoby. Další akreditace se týkají inspekčních orgánů, environmentálních ověřovatelů Programu EMAS a nesmíme zapomenout ani na organizátory programů zkoušení způsobilosti.

Žadatelé jsou zde jak státní subjekty, tak i soukromé organizace působící v tuzemsku ve zmíněných oblastech.

Čeho si nejvíce ceníte z výsledků práce uplynulých let?

Zejména toho, že se nám podařilo vybudovat nezávislý akreditační systém v České republice a úspěšně se zapojit do mezinárodních struktur. A samozřejmě, že se podařilo sestavit kolektiv špičkových pracovníků.

Je něco, na co vzpomínáte nerad?

Tak třeba, když jsme jako útvar pro akreditaci v rámci Federálního úřadu pro normalizaci a měření museli dramaticky snížit počet pracovníků. Nebo když jsme měli transformovat institut, a podobně nelehké chvíle jsme zažívali i v průběhu prvního posouzení výsledků naší práce týmem kolegů z evropské akreditace. To se konec konců děje pravidelně každý čtvrtý rok.

Pokud jde o mezinárodní srovnání, jak na tom ČIA je?

Patříme do první třetiny pelotonu. Všechny

Ředitel Českého institutu pro akreditaci, Ing. Jiří Růžička, MBA

mezinárodní dohody jsme podepisovali jako první z nových členských zemí Unie a jako první prošli i evaluací v oblasti EMAS týkající se životního prostředí. Takže si myslím, že to není tak špatné. Za úspěch považuji rovněž zapojení našich odborníků do mezinárodních aktivit a uznávání jejich práce. Vždyť si uvědomme, jak vysoké požadavky jsou kladeny na jejich profesní erudici i na nezbytné jazykové vybavení.

Jak se bude podle vás odvíjet další budoucnost české akreditace?

Strategický rámec naší práce je daný, spíše se dále profilují oblasti akreditace a to i v závislosti na implementaci nových směrnic, které v této oblasti Evropská unie přijala. V návaznosti na to chceme být trvale signatáři příslušných mezinárodních mnohostranných dohod o vzájemném uznávání výsledků akreditace. Spolu s tím se samozřejmě chceme podílet i na tvorbě evropských a světových pravidel akreditace. A to si myslím není pro budoucí léta zas tak málo.

Dr. Jiří Novotný

ČESKÝ INSTITUT PRO AKREDITACI
obecně prospěšná společnost

Český institut pro akreditaci, o. p. s., Opletalova 41, 110 00 Praha 1
tel.: 221 004 501 • fax: 221 004 408 • e-mail: mail@cai.cz • www.cai.cz